

Kaikkien aikojen ennätyksiä ja muita kokemuksia kustannus- ja kirjastoalan konferenssista

Leena Innanen

Osallistuin STKS:n Tietoineistotyöryhmän edustajana järjestyksessään 35. UKSG-konferenssiin ja vuosikokoukseen. Kirjastoalan tulevaisuus, innovatiivisuus ja käytettävyyden parantaminen olivat esillä keskeisinä teemoina Skotlannissa pidetyssä konferenssissa. Kirjastoihin kohdistuvat resurssien leikkauspaineet saivat katsomaan myös toiseen suuntaan, miten kirjastot vaikuttavat – sairaalakirjaston on osoitettu jopa vähentäneen kuolleisuutta.

Kokouspaikkana oli Scottish Exhibition and Conference Centre (SECC) Glasgowssa, Skotlannissa. Osanottajamäärässä konferenssi ylsi kaikkien aikojen ennätykseen 860 osallistujalla, edustettuna oli 27 eri maata. Myös näytteilleasettajia oli runsaasti, noin 80. Näyttelytila olikin maksimikapasiteetissaan käytössä.

Toisen kaikkien aikojen ennätyksen tarjosi Skotlannin keväinen sää. Lämpömittarin elohopea kohosi yllättävään 24 plusasteeseen, tarjoten esimakua tulevasta kesästä ainakin meille lumihankien keskeltä talvivarusteissa lähteneille matkaajille.

Yhteisvoimin tulevaisuuden haasteisiin

Tulevaisuus oli painotettuna useassa esitelmässä sekä kirjastojen että kustantajien kannalta. Muutokset nähtiin sekä uhkana että mahdollisuutena. Toimintamalleihin kohdistui toiveita, kustannuksiin paineita. Laajeneva yhteistyö nähtiin tulevaisuuden voimavarana.

Avauspuheessaan UKSG:n väistyvä puheenjohtaja Tony Kidd muistutti meitä meneillään olevasta nopeasta muutoksesta alallamme. Roolimme, työtehtävämme ja työympäristömme muuttuvat. Esimerkiksi Googlen käyttäjänä emme enää ole asiakas vaan tuote. Tekniikka tukee sosiaalista toimintaa ja laajentaa näin sosiaalisen

kanssakäymisen eri muotoja, asettaen myös kirjaston toimintoihin muutospaineita. Myös muu tiedontarjonta muuttuu ja laajenee. Onko tämä mielekästä? Onko valintoja jo liikaa?

Kokouksen aikana esille nousi paljon kysymyksiä, siitä miten kirjastot pystyvät reagoimaan meillä oleviin muutoksiin. Koulutus ja koulutautuminen nähtiin eräänä toimivana vaihtoehtona tulevaisuuden haasteisiin. Esimerkkinä tavoitteista otettiin opiskelijoiden kirjaston käyttäjäkoulutus. Kahden vuoden sisällä tulisi 100 % opiskelijoista olla osallistunut käyttäjäkoulutukseen tai muuten kirjasto on epäonnistunut toiminnassaan! Myös kirjastohenkilöstön koulutautumiseen kohdistuu paineita. Tällä hetkellä ei ole riittävästi tietoteknisesti koulututtunutta kirjastoammatillista henkilökuntaa, jota kipeästi tarvittaisiin toteuttamaan esim. mobiilisovellusten tuomia uusia haasteita.

Uudistusmielistä ja innovatiivista toimintaa kaivataan

Ben Showers (JISC) esityksessään *“Data-driven library infrastructure: a national perspective”* tarjosi kannustavia ajatuksia kirjastoille ja muille muis-tiorganisaatioille toimia aktiivisena jäsenenä tietoyhteiskunnassa. Ongelmat, joiden kanssa tällä hetkellä taistelemme, saattavat olla uusia mahdollisuuksia. Kirjastot ovat siirtymässä omasta eris-

täytyneestä järjestelmästäan osaksi organisaation-
sa kokonaisarkkitehtuuria ja koko yhteiskunnal-
lista elämää. Teknologia ja käyttäjäkunnan odo-
tukset luovat paineita samoin kuin lisääntyneet
taloudelliset rasitukset.

”Antakaa kaikkien kukkien kukkia” Showers
kehotti. Olemalla innovatiivinen, leikkimielinen
ja avoin yhteistyölle, pyrkimällä ottamaan hu-
mioon kaikki mahdollisuudet, mukaan lukien
myös muut oman toimialan tiedonlähteet se-
kä sidosryhmät, onnistumisen mahdollisuudet
parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi nouse-
vat huomattavasti. Päällekkäisyyksien poistamis-
ta ja yhteistyön lisäämistä muiden organisaatio-
iden kanssa hän piti hyvänä asena taloudellisia
vaikeuksia vastaan.

Hyvänä esimerkkinä yhteistyötoiminnan tuke-
misesta hän mainitsi JISC:n Discovery ohjelman
<http://discovery.ac.uk/>, joka tukee työllään pää-
syä kansallisten muistiorganisaatioiden tärkeisiin
kokoelmätietoihin ja helpottaa uusien palvelujen
tarjontaa tutkimustyölle ja opetukselle.

Myös Knowledge Base+ ohjelma <http://www.jisc-collections.ac.uk/knowledgebaseplus/> täh-
tää yhteistyön tukemiseen erityisesti e-aineisto-
jen hallinnassa.

Innovatiivinen hanke on myös JISC Elevator
-foorumi <http://elevator.jisc.ac.uk/>, jonne voi lä-
hettää uusia ideoita. Yhteisön jäsenet äänestävät
asiasta ja parhaassa tapauksessa saattaa rahoitus-
kin löytyä.

Helppokäyttöisyys toiveiden kärjessä

Dave Pattern (Univesity of Huddersfield) käsit-
teli kysymyksiä, joita käyttäjillä on elektronis-
ten aineistojen tiedonhaussa ja niiden käytettä-
vyyden parantamisessa. Patternin tekemän twit-
ter-kyselyn perusteella kärkisijoille käyttäjäkun-
nan toiveissa e-aineistojen käytön helpottami-
seksi ja parantamiseksi sijoittuivat: aineiston oi-
keellisuus, helppokäyttöisyys, löydettävyys, edul-
lisuus, liiallisten tietosuojastekniikoiden poistu-
minen ja lisenssi ongelmista vapautuminen. Käyt-

täjät miettivät myös, miksi Google on niin vai-
vaton käyttää ja kirjaston käyttöjärjestelmät niin
vaikeita. Helpot reitit, kuten Wikipedia ja Goog-
le ovatkin käyttäjien suosiossa.

Esimerkkinä tästä Pattern kuvaili tapauksen,
jossa käyttäjä yritti kirjastojärjestelmän kautta
tehdä tiedonhakuja haluamastaan täystekstiar-
tikelista. Käyttäjä kohtasi mutkikkaan järjes-
telmän käyttäjätunnuksineen, täystekstin puut-
tumisineen ja muine kommervenkkeineen saa-
den lukusten klikkausten jälkeen lopputulokseksi
eteensä mahdollisuuden hankkia kallis, maksul-
linen artikkeli. Käyttäjä päätyi suoraan Google-
hakuun, jossa samainen artikkeli aukesi sen suu-
remmitta mutkitta Open Accessin PDF-versiona.

Käytettävyyteen panostettava

Miksi käyttäjät haluaisivat käydä läpi nämä mo-
nimutkaiset vaiheet tulemalla kirjastoon ja käyt-
tämällä kirjaston tarjoamia palveluja, kun käytet-
ävissä on helpompia keinoja?

Miksi kirjastot yrittävät muuttaa asiakkaansa
mini-kirjastonhoitajiksi? Käyttäjän ja käyttöön-
asettajan tarpeet eivät aina kohtaa. Toimintoja
suunniteltaessa olisi suunnittelijan syytä katsoa
asiaa käyttäjän näkökulmasta ja osata asettua hän-
nen asemaansa.

Käyttäjän kannalta sujuvamman hakumenet-
telyn saavuttamiseksi kirjastojen täytyy yksinker-
taistaa prosessejaan, niin paljon kuin mahdollis-
ta. Ovatko discovery-palvelut yksi ratkaisu näi-
hin ongelmiin, jos kustantajien yhteistyö tulevai-
suudessa toimisi? Jo tällä hetkellä discovery-pal-
velujen käyttö on selkeästi nousussa.

Kustantajat kehittävät palvelujaan haettavuuden
parantamiseksi. Esimerkiksi sovelluksiin liit-
etään toimintoja, kuten ”Henkilö, joka lainasi
tämän kirjan, lainasi myös...” tai ”Henkilö, jo-
ka silmäili tätä lehteä, silmäili myös...”. Meneil-
lään on myös käyttöpalvelujen kehittämistä kos-
kevia projekteja kuten JISC:n perustama Activi-
ty data project [http://www.jisc.ac.uk/whatwedo/
programmes/inf11/activitydata.aspx](http://www.jisc.ac.uk/whatwedo/programmes/inf11/activitydata.aspx).

Kirjastot pidentävät ikää

Vuosi vuoden jälkeen maailman laajuisesti kirjastoihin kohdentuvat leikkauspaineet nousivat esille myös tämän kokouksen useissa puheenvuoroissa. Omassa esityksessään Stephen Abram (Gale Cengage Learning) ytimekkäästi lainasi Eleanor Crumblehulmen tweettiä:

“Cutting libraries in a recession is like cutting hospitals in a plague”. Eipä tähän ajatukseen taida olla paljon lisäämistä.

Abram kertoi mm. esimerkkejä leikkausten vaikutuksista koulu- ja sairaalakirjastoihin. Koulu- kirjaston leikkaukset aiheuttivat 30 % laskun koulun tuloksissa ja on osoitettu, että sairaaloissa, joissa on kirjasto, kuolleisuus on 10% vähäisempää. Organisaatioiden tulisi tiedostaa kirjastojen tuoma lisäarvo ja ottaa tämä huomioon, vaikka taloudellinen tilanne olisi haastava.

Työpajoissa, joita oli kaiken kaikkiaan valittavana 28, käsiteltiin mitä moninaisimpia asioita. Aikataulullisesti oli mahdollisuus osallistua neljään, ennalta valittuun työpajaan. Mielenkiintoinen tilaisuus oli mm. tieteellisten artikkelien tiedostomuotoja käsittelevä työpaja. Vaikka tällä hetkellä 80 % downloadatuista artikkeleista on PDF-muodossa, kehittelyn painopiste on kuitenkin HTML –dokumenteissa. Keskustelu herätti enemmän kysymyksiä kuin vastauksia. Miten mobiilisovellukset vaikuttavat tiedostomuotojen kehitykseen? Väistykö PDF-tiedostomuoto HTML:n tieltä?

The Annual General Meeting of UK Serials Association

Konferenssin yhteydessä pidettiin UKSG:n vuosikokous. Osallistujia kokouksessa oli noin 50. Käsiteltävinä asioina oli mm. seuran nimen ja logon vaihtaminen, talouskatsaus kuluneeseen vuoteen, uuden puheenjohtajan ja hallituksen uusin jäsenten valitseminen, seuran julkaiseman lehden uudelleen nimeäminen ja katsaus tuleviin tapahtumiin. Kokouksen yksimielisellä päätöksellä seuran vanha nimi UK Serials Group sai väistyä ja uudeksi nimeksi tuli ytimekkäästi UKSG.

Samalla vaihtui myös seuran logo.

Väistyvä puheenjohtaja Tony Kidd loi katsauksen kuluneen vuoden tapahtumiin sekä vuoden 2011 tilipäätökseen. Hän piti vuotta hyvin menestyksellisenä. Vuosi oli kulunut sekä järjestettyjen tapahtumien että taloudellisen tilanteen kannalta kiitettävästi. Vuoden 2011 konferenssin kohonnut osanottajamäärä oli kompensoinut suuressa määrin Edinburghissa pidetyn 33. konferenssin yllättävän kalliita kuluja. Kuluneen tilikauden tulos oli huomattavasti plussan puolella.

Seuran uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Ross MacIntyre (Mimas, The University of Manchester), sihteeriksi Kate Price (University of Surrey) ja taloudenhoitajaksi Charlie Rapple (TBI Communications). Heidän lisäksi valittiin kuusi uutta hallituksen jäsentä. Seuran julkaisema lehti, Serials, on maaliskuusta 2012 lähtien ilmestynyt nimellä Insights. Uuden nimen myötä lehden brändiä ja visuaalista ilmettä on uusittu vastaamaan seuran roolia tietoyhteisössä. Myös lehden nettisivut on uusittu.

Kuluvalla kaudella seura järjestää konferensseja, seminaareja, työpajoja ja opiskelijoille suunnattua ohjelmaa, mm. marraskuussa pidettävä päivän mittainen konferenssi teemalla ”Rethinking collections”. Lista seuran järjestämistä tapahtumista löytyy osoitteesta: <http://www.uksg.org/event/>

Kauniiksi lopuksi pilvilinnoista Helsingissä

Loppukevennyksenä Stephen Buck (Dublin City University) luki Christina Templetonin (Department of Emotional Responses and the Consequences of Long Term Disappointment in Love, Institute of Behavioural Psychology, Peachment University, St. Paul, Chicago) tarinan,

The emotional consequences of the idealisation of the elderly married academic librarian (male) by the elderly unmarried academic librarian (female) – a study

joka kertoo englantilaisen kirjastonhoitajan, Emilyn, romanttispuhutteisesta matkasta Hel-

sinkiin – missä, hänen mielestään, ihmiset puhuvat sujuvasti vähintään kolmea kieltä, ovat hyväihoisia ja tyylitietoisia – kirjastoalan kokoukseen, jossa hän tapaa suomalaisen kollegansa Matin.

Tarina kerrotaan tieteellisen artikkelin muodossa, kaikkine asiaan kuluviin elementteineen ja on kuultavissa kokonaisuudessaan osoitteessa: <http://river-valley.tv/media/conferences/uk-sg-2012/0302-Stephen-Buck/>

Seuraava kokous

Vuoden 2013 konferenssi ja vuosikokous pidetään 8. – 10.4.2013 Bournemouthissa.

Tietoa kirjoittajasta

*Leena Innanen, kirjastoamanuenssi
Säteilyturvakeskuksen kirjasto
Email. Leena.innanen@stuk.fi*

EDUSKUNNAN
KIRJASTO

AVOIMEN TIEDON ASIALLA JO 100 VUOTTA!

Kevään koulutusohjelma julkaistu verkkosivuillamme.

www.eduskunta.fi/kirjasto
www.facebook.com/Eduskunnankirjasto
parlamenttikirjasto.blogspot.com

